

Forvaltningsret, efterår 2013 (Eksamen 6/1-2014)

Rette-vejledning: Udvalgte retlige begreber samt analyse af et hændelsesforløb vedrørende ministerbetjening, ansvar etc.

Spørgsmål 1:

Gør med udgangspunkt i grundloven rede for det parlamentariske princip

Spørgsmål 2:

Analyser de stats- og forvaltningsretlige problemstillinger i vedhæftede beskrivelse af et hændelsesforløb.

(Besvarelsen skal afdække de relevante retlige problemstillinger, herunder fejl og mangler samt vurdering af, hvilke konsekvenser der bør drages. (Inddrag Bilag A, B og C i besvarelsen)

Bilag: A. Uddrag af Folketingets Forretningsorden
 B. Lov om ministres ansvarlighed
 C. Uddrag af Rigsrevisorloven

Ad spørgsmål. 1:

Den gode besvarelse indeholder redegørelse for både princippet/begrebets retlige substantielle kerne og for de hensyn, som i videre forstand begrunder eksistensen af det pågældende princip/begreb.

Det principielle: Ad. Grl. § 15

- Ingen minister kan forblive i sit embede, hvis Folketinget udtaler sin mistillid til hende
- Hvis Folketinget udtaler sin mistillid til statsministeren, skal hele regeringen gå af
- Omtales som "negativ parlamentarisk princip" dvs. regeringen må ikke få et flertal imod sig. Til forskel fra "positiv parlamentarisk princip", som kræver parlamentarisk flertal for regeringen.
- Eksempler: Neg. pp: DK, nordiske lande Pos.pp: Tyskland, England (de facto)
- Begrundelse: At en regering skal have nødvendig demokratisk legitimitet, dvs. være i overvejende samklang med de dominerende politiske holdninger/strømninger i samfundet
- Grl. § 15 sikrer, at der aldrig opstår et magttomrum, dvs. en regeringsløs situation, idet en regering altid fungerer som såkaldt "forretningsministerium" indtil ny regering tiltræder

Det praktiske:

- En mistillidsytring fra FT skal være klar og indeholde ordet "mistillid" for at have retsvirkning
- Dog vil FT-nedstemning af finansloven altid automatisk være en mistillidserklæring
- Herudover op til statsministeren, hvad hun vil opfatte som "kabinetsspørgsmål", jfr. f.eks. Schlüter-regeringens håndtering af den såkaldte fodnotepolitik i 1980'erne
- Statsministeren kan forhale – og måske afværge - regeringens afgang ved at udskrive nyvalg
- I den parlamentarisk-politiske proces gennemtrumfer oppositionen ofte en ministerafgang, uden at det kommer til en egentlig (formel) mistillidserklæring. Dvs. at den kritiserede minister vælger 'frivilligt' at gå af, fordi vedkommende kan forvente en udtalt mistillidserklæring.
- Eksempler: Birthe Rønn Hornbech, Christian Friis Bach, Morten Bødskov

Ad. spørgsmål 2:

Den gode besvarelse demonstrerer sikker evne til at afkode de retlige problemstillinger/ spørgsmål i "En varm sag" i smh. med bilagene og drøfte og vurdere disse: Det drejer sig om følgende emner:

- Lovforberedelse, herunder spm. om embedsmænds håndtering af beslutningsgrundlag
- Journalist N's anmodning om aktindsigt hos styrelse: Mødekommes for sent
- Minister F's troværdighed og adfærd: Skal ubetinget tage samråd med FT (ej modstræbe) og må ikke berette fra forhandlinger i lukket FT-udvalgsmøde (formodning for dette)
- Journalist N's anmodning om aktindsigt hos dep.: Rettidigt afslag, men begrundelsen er

- utvivlsomt uberettiget/ objektivt ulovlig begrundelse for et udifferentieret totalafslag. OK at N klager til ministeren, og OK at N indbringer afslaget for FT's ombudsmand, til overvejelse.
- Minister F's interne kritik af egne embedsmænd er alene et ledelsesspm. og synes substantielt berettiget, da F ikke er blevet orienteret af dep.chef R om beslutningsgrundlaget i bilagene
 - Afskedigelse af afd. chef K er stærkt fejlbehæftet og måtte utvivlsomt ugyldiggøres:
 - o Manglende høring som part
 - o Urimelig kort frist i det hele taget
 - o Intetsigende/mangelfuld begrundelse
 - o Forsømmelsen er tværtimod hos dep.chef Rusk, som ikke udtømmende orienterer F
 - Nyt samråd med FT og konsekvenser heraf er retligt set i orden
 - Afskedigelse af styrelseschef S er mangelfuld/fejlbehæftet:
 - o Manglende høring som part
 - o Formentlig subjektivt rigtig begrundelse, men ej udtømmende og næppe tilstrækkelig
 - Rigsrevisionens kompetence:
 - o Spm. om fortolkning af Rigsrevisorloven § 3. Må forstås som meget bred kompetence
 - o Regeringen har helt utvivlsom oplysningspligt jfr. RR-lovens § 12
 - o Både oplysningspligten og formodningen for bred RR-kompetence understreges af, at udlevering af interne dokumenter fra ministerier til Rigsrevisor udtrykkeligt ikke ændrer disse dok.'s retlige status som interne, jfr. RR-loven § 12, stk. 2
 - Har ministeren givet FT urigtige eller vildledende oplysninger, jfr. lov om ministres ansvarlighed (MAL)? Dette spørgsmål må diskuteres nærmere, og argumenteres igennem:
 - o Urigtige oplysninger? – næppe
 - o Vildledende oplysninger? – næppe heller, om end her lidt mere tvivlsomt/kritisabelt
 - o Fortielse af oplysninger? – ja! Beslutningsgrundlaget i bilagene kommer ikke frem til ministeren og følgelig heller ikke fra denne til FT-udvalget. Dette er ministerens objektive ansvar, uanset at han ikke personligt har været vidende eller på nogen måde personligt villet fortie oplysninger for tinget. Spm. er herefter:
 - Er fortielsen i sig selv strafbar, jfr. MAL § 5? Svar: Ja, hvis "væsentlig betydning for tingets bedømmelse af sagen". Dette synes klart at være tilfældet. Spørgsmålet herefter er da:
 - Har fortielsen været "forsætlig" eller "groft uagtsom" MAL § 5 stk 1? Svaret herpå er: Ikke tale om nogen forsætlig fortielse. Men kan den ses som udslag af grov uagtsomhed? Dette spm. er vanskeligere at bedømme. Hvor dybtgående skal en minister selv spørge? Hvor stor tillid skal en minister uden videre kunne have til sit eget embedsapparats loyalitet og faglighed? Hvor langt rækker en ministers tilsynsforpligtelse og instruktionspligt, jfr. MAL § 3? – Det endelige svar vil bero på afvejning, dvs. et sammenfattende skøn på det politiske plan, dvs. hos Folketinget

Overordnet om Vurdering:

Den gode besvarelse, toppræstationen, indeholder en udtømmende og nuanceret redegørelse for begreber/principper og for retsvirkninger knyttet til dem (spm.1). I besvarelsen af spm. 2 er det afgørende, at besvarelsen demonstrerer viden om og forståelse for de retlige fejl og mangler, som knytter sig til udviklingen i en dynamisk proces, som den i forløbsbeskrivelsen og bilagene omtalte. Der skal ikke alene registreres retlige tvivlsspørgsmål, men drøftes, vurderes og konkluderes.

Besvarelser under middel vil enten mangle en drøftelse af væsentlige retlige problemer eller mangle tilstrækkelig dybde/nuancering i behandlingen af de enkelte problemer. Ligeledes vil en sådan besvarelse typisk kunne lide af mangelfuld inddragelse af bilag.

Den uacceptable besvarelse (begge spørgsmål) vil være karakteriseret af graverende fejl og mangler – og typisk savne argumentation og retlig viden/metodik. Måske ingen eller forfejlet bilagsinddragelse.